Írta: Kürtössy Péter
2015. január 25. vasárnap, 17:01 - Módosítás: 2015. január 26. hétfő, 07:47

Kerichmarsch, Teri Krapfe és kötött pacsker- A várdombi farsangok

Tolna megyében, Szekszárdtól mindössze 12 kilométerre található Várdomb (Wardum) települése. Wossinsky Mór szerint nevét a falu közepén lévő dombon épült erődítményről (vár a dombon) kapta, mely a második században, a rómaiak idejében épült és Szekszárd (Alisca) városát védte déli irányból. A magyarság a legkorábbi időben megszállta a területet. A török idők pusztításai nagyon megviselték, lakossága vészesen megfogyatkozott, ezért a 18. században németeket telepítettek a faluba. A szájhagyomány szerint 12 család érkezett Schwarzwald környékéről, és egészen a második világháborúig szinte kizárólag csak a német szó járta errefelé. S bár az 1947-48-ban történt kitelepítések után megtört a falu német egysége, az esztendő, a jeles napok szokásai –ha csak lejegyezve is- megőrződtek. A várdombi farsangok így zajlottak:

A farsang megnyitása vasárnap délután zajlott. A két órai litánia után a falu zenekara (a két világháború közötti időszakban 12 tagú volt) már a „kocsmadombon" állt, s amikor észrevették, hogy a hívek kijöttek a templomból, elkezdtek muzsikálni. Mire a nép felért a dombra, három „Kerichmarsch-ot" (templomi indulót) játszottak el, a harmadikkal bekísérték a farsangolókat a táncterembe. A 16 év alatti fiatalok nem vehettek részt a felnőttek táncmulatságán, nekik az egyik háznál kiürítettek egy szobát, és valaki harmonikázott. Ők így farsangoltak. Az iskolában hétfőn, kedden nem volt tanítás.

A kocsma nagy báltermében a lányok szép ünneplő ruháikban kört alkotva álltak és beszélgettek, a fiúk a pultnál beszélgettek, ittak. Amint a zenekar elkezdett muzsikálni, a lányok kinyitották a kört, a fiúk pedig sorra felkérték őket táncolni. Ha nem minden lánynak jutott fiú táncos, egymással is táncoltak a lányok.

Estefelé, sötétedés táján mindenki hazament vacsorázni, átöltözni. A lányok most már nem a legszebb ünneplőjükben jöttek vissza, hanem egy kevésbé ünnepélyes, de nem hétköznapi ruhában, lábukon –hogy könnyebben táncolhassanak- cipő helyett kötött pacsker volt. A jó hangulatú farsangolás a hajnali órákig tartott, ekkor hazamentek, kicsit aludtak, de hétfő délután folytatódott a mulatság.

Hétfőn perecet sütött a pék, amit lisztért cserébe lehetett kapni (egy kiló lisztért 8-10 perec járt). A perec receptjét a pék senkinek sem árulta el, s bár néhány asszony megpróbálkozott a házilagos sütéssel, a pék perecét nem lehetett felülmúlni. Hétfőn farsangi fánkot sütöttek, mely

kelt tésztából készült, kedden „teri Krapfe”, azaz száraz csörgefánkot volt szokás sütni

A hétfő esti mulatság is rendszerint másnap hajnalig tartott, majd újabb pihenő után kedden délután megint folytatódott a farsangolás. Ekkor szokás volt, hogy néhányan „felmaskarázva” jöttek a bálba… A kedd esti vigalom azonban már csak éjfélig tarthatott, mert másnap hamvazó szerda, a böjti időszak első napja volt. Előfordult, hogy olyan jó volt a hangulat, s talán azért is, mert nem volt szabad, hogy megszegték a tilalmat és túllépték az éjféli határidőt. Ez bűnnek számított, s pap másnap a misén prédikációjában megszégyenítette a „vétkezőket”.

A január, február, március –farsangig bezárólag- volt a lakodalmak időszaka is. Ha a húsvét április közepére, végére esett (vagyis hosszabb volt a farsang), azt tartotta a mondás: „Hosszú a farsang, az idén a csúnya lányok is elkelnek”. De ez csak rosszmájú mondás, mert a várdombi lányok mind szépek...

Irodalom:

Kiss Tamásné (szerk): Volt egyszer rég… Adatok a várdombi németek néprajzához és szokásaihoz. Szekszárd 1997. 82.